

СЕКЦІЯ 4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ
SECTION 4. FINANCE, BANKING AND INSURANCE

УДК 336.71

JEL Classification: G21

Герасименко І. О.,

канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква

Майборода Я. А.,

здобувачка другого
(магістерського) рівня вищої освіти,
Білоцерківський національний
аграрний університет, м. Біла Церква

**ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ**

Прибутковість характеризує ефективність роботи банківської установи, оскільки досягнення задовільного рівня прибутку дозволяє поповнювати капітал, формує основу життєдіяльності та зростання банку, а також забезпечує прийнятний рівень дивідендних виплат акціонерам. Прибутковість або доходність комерційного банку – це сумарний позитивний результат його господарсько-фінансової та комерційної діяльності. За рахунок прибутку банку покриваються всі його операційні витрати, формується прибуток, обсяг якого визначає рівень дивідендів, зростання капіталу, розвиток пасивних та активних операцій.

Важливими умовами забезпечення прибутковості банку є оптимізація структури доходів і витрат, визначення мінімально допустимої процентної маржі, виявлення тенденцій доходності кредитних операцій, планування мінімальної дохідної маржі для прогнозування орієнтованого рівня процентів за активними та пасивними операціями. Дохідність банківської діяльності залежить також від підтримки ліквідності, управління банківським ризиком та його мінімізації [1].

В Україні аналогічно міжнародній практиці ефективність діяльності банку визначається за допомогою таких показників як спред, чиста відсоткова маржа, інший операційний дохід, продуктивність праці. Такий аналіз діяльності банку зазвичай здійснюють порівняно з планом та в динаміці.

Аналіз ефективності діяльності банку здійснюється за допомогою показників наведених на рис. 1.

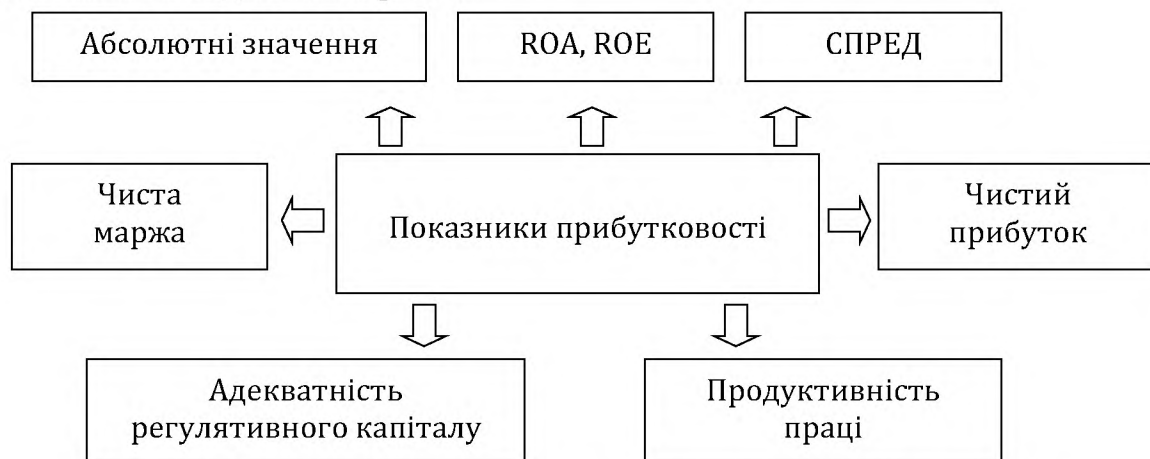

Рис. 1. Показники прибутковості діяльності банку [2, 3]

На сьогодні у світовій практиці існує багато показників, що характеризують прибутковість банківських установ, зокрема модель Дюпона (DuPont model), ROE, ROA та CIR. З іншого боку, фахівці дискутують з приводу адекватності наявних показників ефективності, так як світовий досвід свідчить, що зміна умов ведення банківського бізнесу потребує перегляду традиційних методів оцінки ефективності банківської діяльності в сучасних умовах. Модель Дюпона, розроблена в 20-х роках ХХ ст., призначена для визначення впливу чотирьох факторів: маржі прибутку та операційної маржі, доходності активів, мультиплікатора капіталу. Рентабельність капіталу на думку фахівців має обмежений характер при оцінці ефективності в сучасних умовах банківського бізнесу. Тоді як висока концентрація різних видів ризиків у банківській діяльності потребує застосування інструментів оцінки, що здатні враховувати ключові детермінанти ефективності та відстежувати їх динаміку з метою запобігання кризових ситуацій [3].

Найпоширенішими на сьогодні узагальнюючими показниками прибутковості прийнято вважати рентабельність капіталу (ROE), за яким можна визначити рівень віддачі коштів акціонерів та рентабельність активів (ROA), що в свою чергу, є складовою ROE та відображає ефективність внутрішньої політики менеджменту банку з точки зору доходів та витрат. Деякі банківські аудиторі засвідчують, що традиційні показники рентабельності капіталу (ROE) та активів (ROA), розраховані на основі балансових даних, характеризуються високою гомогенністю і, відповідно, не можуть коректно ідентифікувати "ефективні" та "неефективні" банки.

Поряд із вищезгаданими показниками ефективності увагу спеціалістів привернув коефіцієнт, що характеризує операційну ефективність

діяльності банку або CIR. CIR (від англ, cost to income ratio) у працях вітчизняних фахівців показник отримав назву коефіцієнта дієздатності. Його розраховують шляхом визначення співвідношення операційних витрат та операційних доходів банку.

Отже, використання основних показників прибутковості при оцінюванні фінансових результатів діяльності банку передбачає формування відповідної диверсифікованої політики здійснення операцій та надання банківських послуг, визначення оптимальних розмірів та структури капіталу, що забезпечить ефективність діяльності, а отже стабільність та надійність.

Список використаних джерел

1. Тиркало Р., Гуцал І., Чайковський Я., Андрушків Т., Галапуп Н. Банківська справа: навч. посіб. / Т:Карт-бланш, 2001. 314с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.info-librarv.com.ua/books-text-4878.html>
2. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / Київ: КНЕУ, 2003. 347 с.
3. Буряк А. В. Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків. Гроші, фінанси та кредит. 2012. №2. С 61-64.